

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 174/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **URBANSTAU s. r. o.**, Slanské Nové Mesto 210, IČO 50 194 135, zastúpenej **URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o.**, advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 60/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Súčasne navrhuje uloženie príkazu krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 2 690 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa podala na Okresnom súde Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) 26. novembra 2018 návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým sa proti Slovenskej republike v zastúpení Ministerstvom obrany Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“) domáhala zaplatenia sumy 3 889,00 eur s príslušenstvom. Sťažovateľka vzala 29. novembra 2018 návrh na vydanie platobného rozkazu čiastočne späť z dôvodu, že žalovaná 27. novembra 2018 sumu 3 589,00 eur sťažovateľke zaplatila.

Sťažovateľka zároveň upravila znenie žalobného petitu, pričom navrhla uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť sumu 300 eur s príslušenstvom a paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatňovaním pohľadávky v sume 80 eur.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 17 Cb 44/2018 z 24. novembra 2020 konanie v rozsahu sumy 3 589 eur zastavil, sťažovateľke vrátil súdny poplatok v sume 208,64 eur, žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 300 eur s príslušenstvom, ako aj povinnosť zaplatiť sťažovateľke 40 eur z titulu náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky a sťažovateľke priznal proti žalovanej právo na plnú náhradu trov konania. Proti rozsudku okresného súdu z 24. novembra 2020 podala žalovaná 4. januára 2021 odvolanie, ku ktorému sa sťažovateľka vyjadrila podaním z 22. januára 2021. Spis bol na rozhodnutie o odvolaní predložený krajskému súdu 20. mája 2021. O odvolaní krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 3 Cob 60/2021 z 28. februára 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka namieta, že postup krajského súdu je od 20. mája 2021, keď mu bol spis predložený na rozhodnutie o odvolaní, nesústreďený, neefektívny a nekoordinovaný, keďže v predmetnej veci nebolo dosiaľ rozhodnuté v merite veci a ani o náhrade trov konania. Napadnuté konanie trvá 1 rok a 9 mesiacov.

5. Sťažovateľka poukazuje na rozhodnutia ústavného súdu vydané vo veciach sp. zn. III. ÚS 42/2016, III. ÚS 421/2017 a III. ÚS 106/2018, z ktorých podľa jej názoru vyplýva ústavná akceptovateľnosť konania na odvolacom súde v trvaní 1 roka.

6. Predmetom obchodného sporu je povinnosť žalovanej uhradiť sťažovateľke sumu 300 eur s príslušenstvom. Predmetná vec nevykazuje známky právnej a faktickej zložitosti. Stav právnej neistoty pretrváva odo dňa podania návrhu na vydanie platobného rozkazu, a to v celkovej dĺžke 4 roky a 3 mesiace.

7. Pri hodnotení správania účastníka konania sťažovateľka vyzdvihuje skutočnosť, že svojím správaním neprispela k predĺženiu napadnutého konania.

8. Zo strany krajského súdu pritom dochádzalo a stále dochádza k neefektívnej činnosti.

9. Sťažovateľka tvrdí, že nemá k dispozícii žiadny konečný právny titul, na základe ktorého by mohla pokojne svoj majetok po odstránení právnej neistoty užívať.

10. Sťažovateľka dôvodí, že v predmetnej veci podala ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením č. k. III. ÚS 717/2022 z 20. decembra 2022 tak, že ju odmietol, pritom poznamenal, že doba trvania sporu na odvolacom súde je hraničná, no v okolnostiach prípadu vrátane významu veci ešte nie intenzity potrebnej na konštatovanie porušenia ústavy. Sťažovateľka namieta, že ani po uplynutí 1 roka a 9 mesiacov sa namietané konanie nepohlo smerom k ukončeniu veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom krajského súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd si pri výklade označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) preto nestačí, aby súd alebo štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

14. V súlade s judikatúrou ESLP sa pri rozhodovaní vo veci namietaného porušenia práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

15. Predmetom napadnutého konania je nárok na zaplatenie sumy 300 eur s príslušenstvom vyplývajúci zo zmluvy o dielo. Judikatúra štrasburských orgánov ochrany práva, aplikujúc kritérium významnosti veci, z pohľadu sťažovateľa diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín v závislosti od potreby rýchlosti rozhodovania. Ide o konania vyžadujúce si a) primeranú rýchlosť, b) osobitnú rýchlosť a c) výnimočnú rýchlosť. V prípade konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžadujú štrasburské orgány ochrany práva od vnútroštátnych súdnych orgánov výnimočnú rýchlosť konania (m. m. IV. ÚS 89/2019). Do kategórie konaní vyžadujúcich si osobitnú rýchlosť možno zaradiť tie, ktoré sa týkajú pracovnoprávných sporov či sporov týkajúcich sa vo všeobecnosti vecí sociálneho zabezpečenia či náhrady škody za ublíženie na zdraví a osobného statusu. Nevynímajúc dôležitosť právnej ochrany v ostatných konaniach pred všeobecnými súdmi vrátane konaní vo veciach nárokov

vyplývajúcich zo zmluvných vzťahov, ústavný súd konštatuje, že predmet konania v konkrétnych okolnostiach veci (uplatnenie nárokov zo zmluvy o dielo v sume 300 eur) vyžaduje, aby napadnuté konanie bolo vedené s primeranou rýchlosťou.

16. Ústavný súd vo svojej judikatúre súvisiacej s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov opakovane konštatuje, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011). Pojem „zbytočné prieťahy“ je pojem autonómny, ktorý je potrebné vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne.

17. Ústavný súd pri posudzovaní relevantnej časti ústavnej sťažnosti zobral do úvahy doterajšiu celkovú dĺžku napadnutého odvolacieho konania v trvaní 1 roka a 10 mesiacov (od mája 2021 do marca 2023), zohľadňujúc predmet napadnutého konania (bod 15 tohto uznesenia) vrátane toho, čo je pre sťažovateľku „v stávke“. Podľa názoru ústavného súdu už na prvý pohľad nemožno v napadnutom konaní uvažovať o takých prieťahoch, ktorých intenzita by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala dospieť k záveru o porušení základných práv sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny či práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje tiež na rozhodovaciu prax a judikatúru ESJP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 120/2018, IV. ÚS 276/2020).

18. Vecná argumentácia sťažovateľky k rozhodnutiam ústavného súdu, z ktorých podľa jej názoru vyplýva akceptovateľnosť odvolacieho konania v trvaní 1 roka nie je vzhľadom na ďalej uvádzané skutočnosti dôvodná. Vo veci sp. zn. III. ÚS 42/2016 ústavný súd konštatoval zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti z dôvodu, že po podaní sťažnosti na prieťahy v príslušnom konaní pred všeobecným súdom podľa ustanovení zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) došlo zo strany krajského súdu k náprave rozhodnutím o odvolaní, t. j. k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov zapríčinennej dovtedajšou nečinnosťou, resp. neefektívnou činnosťou odvolacieho súdu. Samotné odvolacie konanie trvalo 1 rok a 6 mesiacov. Obdobne vo veci sp. zn. III. ÚS 421/2017 ústavný súd konštatoval zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti, ktorou bola namietaná existencia zbytočných prieťahov v odvolacom konaní, ktoré trvalo ku dňu rozhodovania ústavného súdu takmer štyri roky, a to z dôvodu neuplatnenia sťažnosti na prieťahy podľa zákona o súdoch, ako aj z dôvodu existencie nálezu ústavného súdu, ktorým boli vyslovené zbytočné prieťahy v konaní v tej istej veci pred súdom prvej inštancie. Napokon aj vo veci sp. zn. III. ÚS 106/2018 bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená z dôvodu, že dĺžka odvolacieho konania, ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu prebiehalo 1 rok a 7 mesiacov nebola sama osebe takej povahy, aby len na jej základe bolo možné vysloviť porušenie označených práv.

19. Ústavný súd pri rozhodovaní vo veci ústavnej sťažnosti zobral do úvahy aj skutočnosť, že vo veci odvolania krajský súd meritórne rozhodol 28. februára 2023.

20. Berúc do úvahy celkovú dobu konania krajského súdu od predloženia veci na rozhodnutie o odvolaní (máj 2021), ktorá v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti predstavuje obdobie 1 roka a 10 mesiacov, ako aj skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti krajský súd meritórne už rozhodol, aj keď konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd aj s ohľadom na judikatúru ESLP nehodnotí postup krajského súdu v napadnutom konaní ako taký, ktorý by bol spôsobilý bez ďalšieho viesť k záveru o vzniku zbytočných prietáhov v konaní z dôvodu neprimeranosti dĺžky konania. Do úvahy ústavný súd zobral aj predmet sporu (nároky vyplývajúce zo zmluvy o dielo v sume 300 eur), ktorý aj keď je pre samotnú sťažovateľku nepochybne dôležitý, nepatrí do kategórie tzv. citlivých konaní, ktoré by si vyžadovali zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup (ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých).

21. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené skutočnosti námietku sťažovateľky smerujúcu proti nečinnosti krajského súdu v napadnutom konaní nevyhodnotil ako takú, na základe ktorej by bolo možné dospieť k záveru o nečinnosti krajského súdu v ústavne relevantnej intenzite, na základe ktorej by bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľkou označených práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

22. Na základe uvedených skutočností ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

23. Ústavný súd nad rámec už uvedeného poukazuje aj na skutočnosť, že sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť len dva mesiace po rozhodnutí ústavného súdu o predchádzajúcej ústavnej sťažnosti, o ktorej rozhodol ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 717/2022 z 20. decembra 2022, čo *prima facie* aj s ohľadom na notoricky známu judikatúru ústavného súdu k akceptovateľnosti dĺžky súdneho konania na jednom stupni, ktorá sťažovateľke, resp. jej právnomu zástupcovi musí byť známa z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (napr. uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 276/2020 zo 17. júna 2020 vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa zastúpeného totožným právnym zástupcom), ktorá (dĺžka konania) v čase podania novej ústavnej sťažnosti nebola prekročená, vylučuje zmenu právneho posúdenia veci ústavným súdom. Navyše ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu deň pred rozhodnutím krajského súdu. Podanie ústavnej sťažnosti za týchto okolností podľa názoru ústavného súdu hraničí so šikanóznym uplatňovaním práva v konaní pred ústavným súdom. Uvedená skutočnosť spoločne s nedostatkom odbornosti právnej argumentácie (bod 18 tohto uznesenia) rovnako kolидуje so zásadou hospodárnosti konania ústavného súdu, keďže v konečnom dôsledku bráni skoršiemu prejednaniu a rozhodnutiu o tých ústavných sťažnostiach, ktorým prvok opodstatnenosti zjavne nechýba.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

24. Sťažovateľka v kontexte námietky porušenia majetkových práv tvrdí, že nemá k dispozícii žiadny konečný právny titul, na základe ktorého by mohla pokojne svoj majetok po odstránení právnej neistoty užívať.

25. „Majetkom“ podliehajúcim ochrane čl. 1 dodatkového protokolu môžu byť „majetky existujúce“ alebo majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, o ktorých sťažovateľ môže tvrdiť, že má aspoň legitímnu nádej na ich zhmotnenie (Pine Valley Developments a ďalší proti Írsku, sťažnosť č. 12742/87, rozsudok z 29. 11. 1991, bod 51). Sťažovateľka vystupuje v napadnutom konaní v pozícii žalobkyne uplatňujúcej si nárok na zaplatenie sumy 300 eur s príslušenstvom, preto u nej takáto legitímna nádej na zhmotnenie majetkovej hodnoty existuje, *ergo* v konkrétnych okolnostiach veci ide o majetok podliehajúci ochrane čl. 1 dodatkového protokolu.

26. Pre záver o tom, že dĺžka konania sama osebe predstavuje pokračujúci zásah do vlastníckeho práva, je z pohľadu ESĽP nevyhnutné preskúmať dĺžku napadnutého konania (Zanghì proti Taliansku, rozsudok z 10. 2. 1993, § 23). V prípadoch týkajúcich sa mimoriadne dlhých konaní ESĽP rozhodol, že ich zdĺhavé vedenie (Kunić proti Chorvátsku, rozsudok z 11. 1. 2007, ods. 67; Machard proti Francúzsku, rozsudok z 25. 4. 2006, § 15) alebo iné opatrenia prispievajúce k omeškaniu (Immobiliare Saffi proti Taliansku, rozsudok z 28. 7. 1999, § 59) mali priamy vplyv na právo sťažovateľov na pokojné užívanie ich „majetku“.

27. Keďže ústavný súd dospel k záveru o tom, že celková dĺžka konania pred krajským súdom nedovoľuje prijať záver o porušení práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, čo je *conditio sine qua non* pre spôsobilosť vysloviť porušenie majetkových práv, ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi postupom krajského súdu v napadnutom konaní a sťažovateľkou namietaným porušením majetkových práv.

28. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá už pri jej predbežnom prerokovaní ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu